

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ ﴿٥٨﴾ MÜCÂDELE SÛRESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Medine'de nâzil olmuştur. 22 âyet, 372 kelime, 1772 harften ibarettir. Adını ilk âyetteki mücâdele kelimesinden alır.

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ ۙ
تَحَاوَرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ

Semi'a; kulağa gelen kelimedir. Diğeri de semi'a; kabûl mânâsınadır. Semi'a yâni kabûl etti. **Semi'âllâhûlimen hamide**; Âllâh CelleCelâlûhû kabûl eder, hamd edenlerin hamdini. Semi'a kelimesi; hem işitme hem de kabûl mânâsınadır.

Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'den birisi sormuş. "Şiir nasıldır, helal mi, haram mıdır?" Buyurmuş ki; "Kelimeler, şiir olmadan önce iyi ise şiir olduktan sonra da iyi olur. Eğer kelimeler şiir olmadan önce fenâ ise o zaman fenâdır." Konuşmalardaki kelimeler de aynen böyledir. Buna kıyâsen radyo televizyon da böyledir.

Âllâh kabûl etti, işitti. Kabûl etti o hanımın yalvarması, sözleri ki **تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا** efendisi hakkında senâ, "Ben

ne yapayım?” diyordu. Âllâh CelleCelâlûhû, kabûl etti o hanımın ilticalarını. **وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ** Sen izin vermedikten sonra oda Âllâh’a niyazda bulundu. Onun yalvarmasını Cenâb-ı Hak kabûl etti. **وَاللَّهُ** Âllâh CelleCelâlûhû, sizin aranızda geçen konuşmaları işitiyor. Gafur’ur Rahim’dir, kabûl etti. **إِنَّ اللَّهَ** Âllâh CelleCelâlûhû, **سَمِيعٌ** muzdarip olan kimselerin şikâyetini işitiyor. Nitekim bu hanımın şikâyetini kabûl etti, **بَصِيرٌ** halini görür.

Araplar arasında “zihar” denen bir âdet vardı. Şöyle ki bir adam karısına “Sen anamın sırtı gibisin” dedi mi kadın o erkeğe haram sayılır ve ebediyen kocası tarafından terkedilmiş olurdu. Ashabdan Evs Bin Sabit de karısına kızıp bu sözü söylemişti. Karısı Havle, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem’e gelip genç yaşında kocasına hizmetler ettiğini, çocukları olduğunu, şimdi bu ihtiyarlık zamanında kocasının o sözü söyleyerek kendisini perişan duruma düşürdüğünü anlattı. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem’den tekrar kocasına varması için hüküm istedi. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem de “Sen, ona haramsın” dedi. Kadın; küçük çocuklarına üzüldüğünü söylüyor, lehinü de bir hüküm vermesini Âllâh Rasûlünden tekrar tekrar istiyordu. Nihayet Âllâh Rasûlünde vahiy hâli belirdi ve bu âyetler nâzil oldu. Böylece Âllâh CelleCelâlûhû, o eski geleneğin yanlış bir zandan ibaret olduğunu, böyle sözle kadının kocasının anası olmayacağını bildirdi. Ancak böyle bir söz söyleyene de fakirlerin lehine olmak üzere bir ceza koydu. Konan cezalar aşağıdaki âyetlerde belirtilmiştir.

2- **الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْآلِيَاءُ
وَلَدْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ**

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ O kimseler ki zevcelerine karşı zihar yapıyorlar. (Yâni hanımına, sen anam gibisin diyorlar. Sen, bana anamın sırtı gibisin, Sen, bana anamın karnı veya uyluğu gibisin derse zihar yapmış olur. Başka bir uzuna benzetmekle zihar yapmış olmaz. (Sen bana anam gibisin) diyerek bununla hürmet ve ikram kasederse zihar olmaz. Nikâhı haram olan kız kardeşi, halası, teyzesi gibi bir akrabasına benzetirse zihar yapmış olur.) Ziharın hükmü, kefarete verinceye kadar karısı ile yakınlığı haram olmasıdır.

Bu kimseler hakkında; مَا هُنَّ أُمَّهَاتِهِمْ hanımına sen bana anam gibisin diyor, إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الْآلِيَّةُ وَلَدْنَهُمْ sen benim anam gibisin demekle ana olmaz. Onların anaları ancak kendilerini doğuran kadınlardır. وَانَّهُمْ Bu ziharı yapanlar, لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا şüphe hesiz onlar çirkin ve yalan bir lâf söylüyorlar. وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ Allâh CelleCelâlûhû, mübalağa ile affedici ve mağfiret edicidir.

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ-3
قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكُمْ تُوَعِّظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ Onlar ki hanımlarına karşı zihar yapmışlar. (Yâni vücudun bana, anamın vücudu gibidir, demiş.) ثُمَّ يَعُودُونَ Ondan sonra pişman olup geliyor. Onların cezası; لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ Bu sözlerinden dönecek olanlar için vacip olan, birbiriyle temas etmeden önce, bir köle âzat etmektir. مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا Daha hanıma yanaşmadan bir köleyi azat eder. ذَلِكُمْ Bu hüküm (bir daha böyle çirkin bir söz telaffuz etme-

meniz için) bir öğüttür. وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ. Âllâh CelleCelâlûhû, bütün yaptıklarınızdan haberdardır.

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَّاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ

Kim köle bulamaz (veya köle azadına muktedir olmaz)sa فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ temas etmeden önce, aralıksız iki ay oruç tutmalıdır. مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَّاسَا Daha hanıma yakın olmadan evvel, فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا buna da güç yetmeyen, altmış fakiri doyurur. ذَلِكَ Bu takdir cezâdan gaye olan Murad-ı İlâhi, لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ bu (hafifletme,) Âllâh'a ve Rasûlüne imânınızdan dolayıdır. وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ Bu, Âllâh'ın koyduğu hudutlardır. Buna tecavüz etmemelidir. وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ Kâfir, mütekebbir, Ahkâm-ı İlâhiye'ye inanmayanlara azab-ı elim vardır.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ

(Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'e karşı hizipler, yahudilerin teşvikiyle toplandılar.) Bunlar diyor ki; إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ Onlar, Âllâh'a muhalefet ederler ve Rasûlüne karşı gelirler. كُبِتُوا Helâk olacaklar! كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ Nasıl ki onlardan evvel peygamberlere muhalefet edenler zelil olup mahvoldularsa, onlar da aynı hale gelecekler. وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ Biz Azîmüşşan, onların islâhı için beyyin, açık olarak âyetler gönderdik. وَلِلْكَافِرِينَ

Âyetler ve peygamber geldikten sonra kâfirlere, mühin olan şedid azaplar var.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا أَحْصِيَهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, onlara bildir o günü ki Âllâh, onları kabirlerden kaldırır. Hepsi Huzur-u İlâhi'de hesap vermek için gidiyorlar. Âllâh, onlara bildirir dünyada yaptığı kabahatlerin cezasını. Onlar unutmşlarsa da Âllâh-û Teâlâ, onların yaptıklarını bir bir saymıştır. Âllâh CelleCelâlûhû, her şeyi görür. Her şeyi bilir, ondan hiçbir şey kaybolmaz.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آذَنِي مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ آيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يَنْبِئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ

Ey Habibim Sallâllâhû Aleyhivesellem, görmez misin ki Âllâh-û Teâlâ göklerde ve yerde ne varsa hepsini bilir. Yok gizli bir sır ve üç kişinin gizli konuştuğu yerde, dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde, altıncısı mutlaka O'dur. Bunlardan az veya çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar mutlaka O, onlarla beraberdir. (Âllâh CelleCelâlûhû,

şah damarından daha yakın olduktan sonra her şeye yakındır.) ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ Eğer onlar, bu gizli görüşme fesatlarıE nı terketmezlerse Âllâh CelleCelâlûhû, kıyâmette onların cezâsını verecek. إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ. Âllâh CelleCelâlûhû her şeye âlimdir. Âllâh'tan hiçbir şey gizli değildir.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسِفُ الْمَصِيرُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى Gördün mü ey Habibim, onların birbirleriyle gizli söz söylemekten men edildiği halde, ثُمَّ يَعُودُونَ ondan sonra gizli fesat konuşmaları inkâr edip "bir şeyden haberimiz yok" diyorlar. وَيَتَنَاجَوْنَ بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ Birbirleriyle gizli konuşmaktan nehyolunduktan sonra o nehyolunduklarına avdet edip, yine gizli gizli düşmanlığı ve Rasûlullah'a isyânı konuşurlar. وَإِذَا جَاؤُكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللَّهُ Onlar sana geldikleri zaman seni, Âllâh'ın selâmlamadığı bir tarzda selâmlıyorlar. وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ Böyle söyledikten sonra sen, onları affediyorsun. Onlar ise içlerinden "Bunu, selâmımızı anlamadı" diyorlar. "Bilseydi elbette bu sözü yüzümüze vururdu. لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ Bu söylediklerimiz yüzünden Âllâh'ın bize azap etmesi gerekmez miydi?" derler. حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ Onlara cezâ olarak cehennem kâfidir, يَصَلُّونَهَا zamanı geldiğinde cehenneme idhal ederler. فَيَنْسِفُ الْمَصِيرُ Ne fenâ bir yerdir orası, onlar için.

Bunlar yahudiler ve münâfiklardı. Müslümanların yanında işa-

retlerle gizli gizli konuşurlar, Mü'minlerin içlerine şüphe sokmaya çalışırlar, savaşta mücahitlerin mağlup oldukları geride kalanların da öldürüldükleri hissini uyandırmaya çalışırlardı. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem, onları bu ahlaksızlıktan men etmişti. Yahudilerin bir başka ahlaksızlığı da Rasûl-û Ekrem'le karşılaştıklarında (sana ölüm olsun) anlamına gelen, (es-sâmü aleyk) şeklinde selâm vermeleriydi. Rasûl-û Ekrem, onların bu saygısız ve kaba ifadelerine, (size olsun) anlamıyla (aleyküm) şeklinde karşılık verir, nazik ve mülâyim tavrını değiştirmezdi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ 9-

اِذَا يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا Ey Âllâh-û Rasûlûllaha imân edenler, إِذَا تَنَاجَيْتُمْ siz aranızda konuşmaya görüşmeye başladığınız zaman وَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَيْمِ وَالْعُدْوَانِ meclislerinizde; günâh, hata, isyân, gıys bet ile düşmanlığa ait kelimeler olmasın. وَمَعْصِيَةِ الرَّسُولِ Rasûl-û Ekrem'in rahatsız olduğu kelimeler olmasın. Ey Müslümanlar bir yerde oturduğunuzda sohbet ettiniz, sohbetinizde günâh, hata olmasın. Bugün de caridir. Bir münâfık gelir de birkaç Müslümanın arasında bozuk, aleyhte konuşmaya başladığında o münafiği suse turmak, mümkün değilse oradan uzaklaşmak lazım gelir. وَتَنَاجَوْا Aranızda oturduğunuz zaman hayır, taat ve takvâdan bahsedin. وَالَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ Âllâh'tan korkunuz وَاتَّقُوا اللَّهَ O'nun emrine haşrolursunuz.

Hitap edilenlerin Mü'minler mi yoksa zâhirde inanmış gözükten münâfıklar mı olduğu hususunda ihtilaf edilmiş, her iki topluluğa göre mânâ verilmiştir.

إِنَّمَا النَّجْوَى مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

Gizli konuşmalar (fiskos) sırf şeytanın dandır. İmân edenleri üzme içindir. وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ وَ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا Hâlbuki o, Âllâh-û Teâlâ'nın izni olmadıkça Mü'minlere hiç bir zarar vermez. وَالْأَلَا بِإِذْنِ اللَّهِ. Ancak İzn-i İlâhi ile olur. فَالْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ Artık (Mü'minler) Âllâh-û Teâlâ'ya tevekkül etsinler.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا 11-
يَفْسَحَ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ
وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

Ey Âllâh-û Rasûlullah'a, Kur'ân'a imân edenler. Size bir mecliste (namaz, zikir, tilâvet meclislerinde) yer açın denildiği zaman, yer açın. يَفْسَحَ اللَّهُ لَكُمْ Yer verin ki Âllâh-û Teâlâ'da (karşılığında) size, (rızkınıza kâbirde, cennette yerinize ve kâlbınıza) genişlik versin. EĞER zaman geldi de size dediler. "Sohbet bitti, herkes kalksın gitsin." O zaman da mukâbele etmeyiniz, فَانْشُرُوا dağılınız. فَانْشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ. Âllâh-û Teâlâ, içinizden imân ve itâatta olanların derecelerini yükseltir. وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ Ve bilhassa kendilerine ilim verilenlerin, (ilimleriyle âmil olan âlimlerin) derecelerini arttırır. وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ Âllâh CelleCelâlûhû yaptıklarınızdan haberi olandır.

Adâb-ı muâşeret kâidelerinden birini öğreten bu âyette; mecliste yer açmak, gelenlere yer vererek kalkmak, çeşitli maddi ve

manevi faydalar sağlamaktadır. Zirâ imân ve ilimle tamamlanan ahlâk kâidelerini yaşayanlar, dünya ve ahirette yüksek derecelere erişirler.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ -12
صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ Ey imân edenler! Siz, Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem ile gizli bir şey konuşmak istediğiniz zaman. فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَةٌ Bu konuşmanızdan önce (fakirlere) sadaka veriniz. ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرٌ Bu, sizin için daha hayırlı ve daha temizdir. فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا Şayet tasadduk edecek bir şey bulamazsanız. فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ Âllâh Gafûr ve Rahim'dir yine geliniz, size günâh, hata yok.

İbni Abbas Radiyallâhû Anh; "Bazı kimseler, Rasûlûllah'ın meclisinde kendilerini göstermek için Fahr-i Kâinat'a lüzumlu lüzumsuz, üstelik hususi olarak bir şeyler arzetmeye kalkıyor. Ve bu gittikçe çoğalıyordu. Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem de lütuf ederek hiçbirini reddetmiyordu." Âyet-i kerimenin bu see beple nâzil olduğunu bildirmektedir.

Kâtade de; "Zenginler Huzûr-u Nebeviye geliyorlar, sık sık münâcaatta bulunarak mecliste fakirlere galebe ediyorlardı. Aleyhisselât-ü vesselâm ise bunların çok oturmalarından ve fısıldaşmaya kalkışmalarından sıkılıyordu. Bu âyet nâzil oldu." diyor.

Bu hüküm aşağıdaki âyetle neshedilmiştir.

عَاشَفْتُمْ أَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَاتٍ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ -13

اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ

آنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَاتٍ Korkuyor musunuz? ءَأَشْفَقْتُمْ
Rasûl-û Ekrem Sallâllâhû Aleyhivesellem'in huzuruna geldiğiniz
zaman, gizli (özel) bir şey konuşmanızdan önce, sadaka vermekö
ten korktunuz da mı yerine getirmediğiniz? فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا Mademki
yapmadınız. وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ Âllâh, tevbenizi kabûl ediyor. Bunun-
la beraber yine o kadar çok oturmakla rahatsızlık yapmayınız.
فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ Şu halde namazınızı
kılın, zekâtı verin. Âllâh'a ve Rasûlullah'a itâat ediniz. وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ Âllâh CelleCelâlûhû, yaptıklarınızdan haberi olandır.

Sadaka emrolunduktan sonra gizlice konuşmak hevesinde
olanlar pek azalmıştı. Hele hasis olanlar artık bir şey soramaz
olmuşlardı. Rivâyete göre; âyetin hükmü ancak on gün devam
etmiştir.

Bu âyet; önceki âyetin hükmünü neshederek sadaka teklifini ha-
fifletmiş, verilmediği zaman muaheze edilmeyeceklerini bildirmişdir.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ 14-
وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ Ey Habibim Ekmeler-
rasûl Sallâllâhû Aleyhivesellem, onların halini görüyorsun. Âllâh'ın
gazabına uğrayan bir kavmi, (yahudileri) dost edinenlere bak-
maz mısın? (Âyet-i kerime münâfiklar hakkındadır.) مَا هُمْ مِنْكُمْ
وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ Onlar ne sizdendir, ne de onlardan. وَهُمْ يَعْلَمُونَ Bunlar bile bile (Müslümanız diye) yalan yere yemin

ediyorlar. Hâlik-i Kâinât, o zamanın münâfıklarını, Habibine bildiriyor. Bu münâfıklar, Müslüman olmadığından sizden değildir. Ne de yahudidir, yahudinin içinden çıkmamış. Bunlar, Gazâb-ı İlâhiye'ye müstehak olan Yahudilerle ahab olmuşlar. Bu münâfıklar, yemin ediyorlar "sizdeniz" diyerek hâlbuki yalan söylüyorlar. Tefsirin beyânına göre; bugünün münâfıklarında bu hâldedir. Küfrü meth-ü senâ eder fakat "ben kâfirim" demez. Müslümanlığı zemm-i tahkir eder, yeri geldiğinde Müslümanım diyor. İşi ve ismi Müslüman görünür hâlbuki kâlbinde İslâmiyet'e karşı buğz-u nifak vardır. İşte bunlar, eski zamandaki münâfıkların hâlidir. Bugünkü zamanımızdaki münâfıklarda da var.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ -15

Allah CelleCelâlûhû, bu nev'i münâfıklar, lara şiddetli bir azap hazırlamıştır. إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ Gerçekten onların yaptığı ameller ne kötüdür. (Ne Müslüman ne de kâfirdir, ikisinin arasındadır.)

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ -16

Onların yalancı olan yeminlerini siper yapıyorlar. فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ (Halkı) Âllâh'ın yolundan men ettiler. Onlar için (ahirette) zelil edici azap vardır.

لَنْ نُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ -17
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

Onların dünyada

kazandıkları mâl-û evlât, Âllâh'ın azabından onları muhafaza edemez. **أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ** İşte onlar, ehl-i cehene nemdir. Orada ebedi kalacaklardır.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ إِلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ 18-

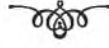
يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا Ey Habibim, o günleri ümmetine bildir. O günleri ki Âllâh, cemian hepsini kabirlerinden mahşerde hesap için çıkarır, hazır eder. **فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ** Nasıl ki münâfıklar bugün size yemin ediyorlar, “ben Müslümanım” diyor. Mâhşerde de aldatmak istiyorlar, “biz inkâr, küfür etmedik” derler. **وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ** Bu yeminleriyle bir şey kazanırsınız, bir fayda sağlarız sanırlar. **إِلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ** İyi bilin ki onlar, gerçekten yalancıdır.

Âllâh'ın huzurunda Müslüman olduklarına yemin etmeleri de kendilerine bir fayda sağlamaz.

**اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ إِلَّا 19-
إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ**

اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ Şeytan galebe etmiş, şeytan onları istilâ etmiş. **فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ** Şeytan onlara, Âllâh'ın zikrini unutturmuştur. (Şeytan-ı cinni kâlbine şüphe, evham, vesvese getirir. Şeytan-ı insi yanında söyler. Her ikisi birleşir, Âllâh-û Teâlâ'nın zikrini unutturur. Eğer o kişi, **Euzûbillâhimineşşeytanirracim** derse şeytan ondan uzaklaşır. Eğer insan; Âllâh, Lâfzâ-i Celâle **Lâ ilâhe illâllâh**'e devam ederse, oradan uzaklaşır.) **أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ** İşte bunlar, dünyada

şeytanın hizbi (tarafıdır.) الْخَاسِرُونَ İyi bilin ki şeytanın hizbi muhakkak hüsrana düşenlerdir.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ -20

O kimseler ki Âllâh'ın ve Rasûlünün emrine muhalefet (düşmanlık) ederler. Biliniz ki onlar, أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ en ziyâde zillete uğrayanlar içinde, (Âllâh-û Teâlâ'nın zelil ettiği) en aşağı derekelerindedirler.

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ -21

Ben ve benim peygamberlerim her yerde, zamanda galip olacaktır; (hücn cet, delil ve harp ile.) إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ Âllâh kuvvet sahibidir, enbiyâ ve evliyâsına yardım eder. Aziz'dir, galiptir.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ -22
وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي
قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا
إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

Bulmazsın قَوْمًا bir kavmi, يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ha- kiki olarak Âllâh'a, Rasûlûllâh'a, kıyâmet gününe imân ettikten sonra, يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ Âllâh'ın düşmanlarına dost olması müm- kün değildir. وَرَضُوا عَنْهُ Rasûlûllâh'ın düşmanlarına dost olamaz. وَلَوْ

كَانُوا آبَاءَهُمْ Velevki babaları olsa (o kâfir babası da olsa muhabbet bağlamaz.) أَوْ إِخْوَانَهُمْ yahut kardeşi olsa bile yine muhabbet bağlamaz. أَوْ عَشِيرَتَهُمْ yahut akrabâ, aşiretlerinden de olsa, dostluk eder bulamazsın. أُولَئِكَ كَتَبَ فِي وَايَدِهِمْ بِرُوحٍ Onların kâlbinde imân sâbit olmuştur. قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ مِنْهُ (Ruh; nur demektir.) Kâlplerinde ruh, nur ile onları desteklemiştir. وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا (ağaçları) altından ırmaklar akan cennetlere, orada ebediyen kalmak üzere idhal eyleyecektir. رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ Âllâh, onlardan razıdır ki imânını tekmil etmiş, küfre kat'iyen meyli ve muhabbeti yoktur. وَرَضُوا عَنْهُ Onlar da Âllâh-û Teâlâ'nın bu nimetlerine râzı olmuşlar.) أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ (askerleri ve dininin yardımcılarıdır.) إِلَّا أَنْ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ İyi bilin ki Âllâh'ın hizbi, felâh bulanlardır. (Dünyada ve ahirette) hayır ve murâda erenler ancak onlardır.

Gâye olan; Âllâh için sevmek, Âllâh için sevmemek. Bir Mü'min ki Âllâh ile arası iyidir, onu Âllâh için sevmeli. Bir kimse ki Âllâh ile arası bozulmuştur, onu da sevmemelidir. Hakiki Âllâh'ın dostu olanı eğer düşmanlar, onun derisini yüzseleler dostun düşmanına, dost olmaz.

Ashâb-ı Kiram, Âllâh ve Rasûlüne dostluğun, onların düşmanlarına düşmanlığın en güzel örneklerini vermişlerdir. Meselâ Ebû Ubeyde Radiyallâhû Anh, babası Cerrah'ı öldürmüş. Ebûbekir Radiyallâhû Anh, oğlu Abdurrahman'a karşı çıkmak istemiş. Peygamber Sallâllâhû Aleyhivesellem izin vermemiş. Mûs'âb bin Umeyr Radiyallâhû Anh, kardeşi Ubeyde bin Umeyr'i öldürmüştü. Aynı şekilde Ömer bin Hattab Radiyallâhû Anh, dayısı Âs bin Hişam'ı. İmam-ı Ali Radiyallâhû Anh, Hamza Radiyallâhû Anh ve Ebû Ubeyde bin Haris Radiyallâhû Anh amcazâdeleri Utbe, Şeybe ve Velid bin Utbe'yi öldürmüşlerdi.